

„Narodne pesmi“ za šolsko mladino, izbral in uredil Janko Žirovnik. I. zvezek. V Ljubljani 1907. Lastnik in založnik „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani. Cena 20 h.

Upodabljajoča umetnost

Pri ljubljanskem knjigarju L. Schwentnerju so bili nedavno razstavljeni majolični izdelki, ki jih je proizvedel slikar g. Peter Žmitek v glinarni Rudolfa Schnabla v Kamniku — največ sam, nekaj pa s pomočjo Rudolfa Schnabla ml. S strokovnega stališča motreni, obsegajo razstavljeni proizvodi pet skupin. V prvo skupino spadajo tisti izdelki, ki so delani v prvotnem slogu z najnaivnejšimi oblikami; umetnik se žal ni potrudil, da bi se uporabljeni motivi prilegali modernemu slovanskemu okusu. Najjasneje priča o tem troje velikih krožnikov, na katerih so narodni motivi sestavljeni v svoji praobliki. Ko bi bili motivi primerno v slovanskem zmyslu umodernjeni, bi se prav dobro podajali na teh majoličnih izdelkih. Motiv prepirljive ženske, motiv zmage Lambergarja nad Pegamom (ne boja med njima, kakor radi pišejo) sta posneta s končnic naših panjev in jako primitivno uporabljena. Pirhi, osrednji okrask na enem krožniku, so natančne kopije naših pirhov. To še odobravamo, da pa je umetnik uporabil za obrobno dekoracijo tiste lončene piščalke, tega mu ne moremo izpregledati; kajti lončene piščalke so same na sebi tipična tržna roba kranjska, ki ni pripravna za dekoracije ploskev v obliki in barvi, kakršni je izbral slikar Žmitek. — Druga skupina: plošče s pokrajinskimi motivi z Gorenjskega — spominja po uporabljeni tehniki nemalo na holandsko maniro. Izbrani motivi so sicer domači, posnemajoča tehnika pa jim je zabrisala vse znake domačega sloga. — Tretja skupina predočuje stilizirane domače pokrajinske slike, potem friz, predstavljajoč „ženske na polju“, ki je po svoji koncepciji docela neestetičen, in taso, predstavljajočo duhove, ki se klanjajo Svetovidu. Žal, da so tudi ta dela izvedena na način, da ne ustrezajo niti modernemu okusu niti slovanskemu slogu, in bi bila največ v povečani obliki primerna za umetne postekljenine. Zato in nič manj zaradi kaj trdih obrisov na uporabljenih motivih ter zbok neskladno sestavljenih barv štejem to skupino za najslabšo. — Slike četrte skupine: Bled, Mali grad nad Kamnikom itd. niso niti čisto stilizirane niti čisti naravni posnetki, torej zmes, ki sodi med diletantska dela. — V peto skupino spadata portret Gregorčičev in Prešernov. Pri obeh je grajati nelepe obrobne risbe. Gregorčičev portret je zgolj reprodukcija neke fotografije, na kateri je slovenski motiv edinole pesnik sam. Ta risba z barvilnikom nima nič podobnosti z našo domačo majolično tehniko, je pa sicer prav dobra, ker je portret zgolj fotografska kopija in torej brez stiliziranja, ki dela Žmitku tako rado preglavico. Drugačna sodba gre Prešernovemu portretu. To sliko bi hvalili, ko bi ne imela stiliziranega ozadja in bi je ne kazilo barvanje, zlasti cinobrasti toni, ki so značilni pri polti nekega ameriškega plemena. — Naj ob tej priliki omenimo, da je naš slikar g. Maksimilijan Gaspari že često prav okusno moderniziral slovanske motive. Gospod Žmitek bi se torej okoristil, ako bi se ravnal pri svojem stremljenju po g. Gaspariju. —